

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 180/2020-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojmíra Mamojku, zo sudcu Petra Straku a sudcu Martina Vernarského (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], toho času v Ústave na výkon väzby, [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Pavlom Gráčikom, Farská 40, Nitra, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4 Tos 28/2020 zo 16. apríla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], toho času v Ústave na výkon väzby, [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej

advokátom JUDr. Pavlom Gráčikom, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tos 28/2020 zo 16. apríla 2020 (ďalej tiež „napadnuté uznesenie“).

2. Sťažovateľke bolo uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej jednotky finančnej polície, expozitúry Západ 9 sp. zn. ČVS: PPZ-721/NKA-FP-ZA-2019 z 24. septembra 2019 vznesené obvinenie podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona a pre zločin porušovania domovej slobody podľa ustanovenia § 194 ods. 1 a 2 písm. c) a ods. 3 písm. a) Trestného zákona, ktorých sa mala dopustiť spolu s ďalšími osobami. Sťažovateľka bola následne vzatá do väzby.

3. K ďalšiemu priebehu trestného konania sťažovateľka uviedla:

„Dňa 24.10.2019 bol prokurátorom Okresnej prokuratúry Nitra vydaný záväzný pokyn pre príslušného vyšetrovateľa, a to podľa ustanovenia § 230 ods. 2 písm. a) TP. číslo IPv 481/19/4403-41, na základe ktorého uložil vyšetrovateľovi povinnosť zmeniť právnu kvalifikáciu trestného činu vo vzťahu k mojej osobe, a to na spolupáchateľstvom spáchaný zločin porušovania domovej slobody podľa § 20 k § 194 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 3 písm. a) Trestného zákona a prečin nebezpečného vyhrážania podľa ustanovenia § 360 ods. 1 Trestného zákona (vo vzťahu k [REDAKOVANÉ]). V dôsledku toho bolo zo strany príslušného vyšetrovateľa vyhotovené upovedomenie o zmene právnej kvalifikácie zo dňa 05.11.2019. ktoré bolo môjmu obhajcovi doručené dňa 11.11.2019. Zmena právnej kvalifikácie, ako bola uvedená v záväznom pokyne pre vyšetrovateľa, zodpovedala tomu, ako bola táto zmena naformulovaná v znení upovedomenia vyšetrovateľa o zmene právnej kvalifikácie. Takto zmenená právna kvalifikácia zostala nezmenená až do skončenia vyšetrovania, ktoré sa v prípade mojej osoby uskutočnilo dňa 04.12.2019, kedy došlo k preštudovaniu vyšetrovacieho spisu s mojou osobou.“

4. Obhajcovi sťažovateľky bola 27. marca 2020 doručená obžaloba sp. zn. 1 Pv 841/19/4403-122 z 10. marca 2020, ktorá bola doručená na podateľňu Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) 11. marca 2020, o čom podľa sťažovateľky svedčí podacia pečiatka okresného súdu. V zmysle uvedenej obžaloby sa sťažovateľka mala dopustiť skutku, ktorý je právne kvalifikovaný ako „zločin vydierania podľa ustanovenia § 189 ods. 1 Trestného zákona, spolupáchatelstvom spáchaný zločin porušovania domovej slobody podľa ustanovenia § 20 k ustanoveniu § 194 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 3 písm. a) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona, spolupáchatelstvom spáchaný prečin výtržníctva podľa ustanovenia § 20 k ustanoveniu § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona“. Sťažovateľka v tejto súvislosti upozorňuje, že v danom prípade „ide o jasne inú právnu kvalifikáciu, než pod ktorú bol skutok subsumovaný počas prípravného konania, v zmysle vyššie uvedeného upovedomenia vyšetrovateľa o zmene právnej kvalifikácie zo dňa 05.11.2019“.

5. V rovnaký deň bolo obhajcovi sťažovateľky doručené aj „upozornenie prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra na zmenu právnej kvalifikácie podľa ustanovenia § 234 ods. 2 TP. Toto upozornenie je datované ku dňu 06.03.2020, číslo 1Pv 481/19/4403 - 115.“. Sťažovateľka bola predmetným upozornením upovedomená o opätovnej zmene právnej kvalifikácie skutku, pre ktorý bola trestne stíhaná, a to tak, že „namiesto kvalifikácie skutku, ako prečinu nebezpečného vyhrážania podľa ustanovenia § 360 ods. 1 TZ, sa bude skutok posudzovať ako zločin vydierania podľa ustanovenia § 189 ods. 1 TZ a ďalej bola zachovaná kvalifikácia skutku ako spolupáchatelstvom spáchaného zločinu porušovania domovej slobody podľa ustanoveniu § 20 k ustanoveniu § 194 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 3 písm. a) TZ a k tejto právnej kvalifikácii pribudlo kvalifikovanie skutku ako spolupáchatelstvom spáchaného prečinu výtržníctva podľa ustanovenia § 20 k ustanoveniu § 364 ods. 1 písm. a) TZ“.

6. Z ustanovenia § 234 ods. 2 Trestného poriadku podľa sťažovateľky „vyplýva povinnosť prokurátora chronologicky zaradiť upozornenie na zamýšľanú zmenu právnej kvalifikácie do obdobia pred podaním obžaloby. Uvedená náležitosť bola splnená len formálne, keďže upozornenie na zmenu právnej kvalifikácie č. 1Pv 481/19/4403 - 15, je datované ku dňu 06.03.2020, pričom obžaloba je datovaná ku dňu 10.03.2020 a bola

podaná na Okresný súd Nitra dňa 11.03.2020. V rovnaký deň, ako bolo môjmu obhajcovi doručené upozornenie na zmenu právnej kvalifikácie, to zn. 27.03.2020, bolo môjmu obhajcovi doručené aj upovedomenie o podaní obžaloby č. IPv 841/19/4403 - 132, zo dňa 10.03.2020. Obe uvedené zásielky - upozornenie na zmenu právnej kvalifikácie, ako aj upovedomenie o podaní obžaloby, boli môjmu obhajcovi doručené až dňa 27.03.2020 (obe boli pritom doručované v jednej a tej istej obálke !!!), čo je potrebné dať do súvisu s dátumom, kedy bola na Okresný súd Nitra doručená, resp. podaná obžaloba. Obžaloba bola na Okresný súd Nitra doručená dňa 11.03.2020. “.

7. Za podstatné z hľadiska namietaného porušenia jej základných práv a práv považuje sťažovateľka to, že „*prokurátor svojim procesným postupom porušil ustanovenie § 234 ods. 2 TP tým, že mňa a ani môjho obhajcu neupozornil na to, že mieni skutok posudzovať ako iný trestný čin, než ako bol kvalifikovaný v uznesení o vznesení obvinenia, a to pred podaním obžaloby. Z toho plynie porušenie povinnosti prokurátora zistiť, či vzhľadom na zamýšľanú zmenu právnej kvalifikácie mám v záujme navrhnúť doplnenie vyšetrovania. Opomenutím tohto procesného postupu zo strany prokurátora nebolo možné následne ani rozhodnúť o mojich prípadných návrhoch na doplnenie vyšetrovania - buď vyhovením návrhu alebo jeho odmietnutím, ktoré má mať v zmysle ustanovenia § 234 ods. 2 TP podobu jednak odmietnutia adresovaného mne, resp. môjmu obhajcovi a zároveň aj podobu záznamu, ktorý bude súčasťou vyšetrovacieho spisu. “.*

8. Podľa názoru sťažovateľky mal prokurátor „*procesné doručovanie upozornenia na zamýšľanú zmenu právnej kvalifikácie vykonať s dostatočným predstihom pred tým, než podal obžalobu na Okresný súd Nitra, to zn. že malo byť počítané aj s prípadným vyčerpaním úložnej doby na pošte, prípadne s vyčerpaním skrátenej úložnej doby, ktorú si prokurátor mohol vyhraďiť. K takémuto postupu však neprišlo. “.* Sťažovateľka tvrdí, že namietaným postupom Okresnej prokuratúry Nitra (ďalej len „okresná prokuratúra“) bola ukrátená o možnosť reagovať na zamýšľanú zmenu právnej kvalifikácie skutku, a to v štádiu pred podaním obžaloby.

9. Uvedené skutočnosti sťažovateľka namietala už pri svojom väzobnom výsluchu, ktorý sa konal 8. apríla 2020 na okresnom súde v rámci konania vedeného pod sp. zn. 21 T 20/2020 podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku, teda po podaní obžaloby. Sťažovateľka v tejto súvislosti vyslovila presvedčenie, že k odstráneniu pochybenia prokuratúry mohlo dôjsť za daných okolností jedine postupom podľa § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, a teda odmietnutím obžaloby a vrátením veci prokurátorovi z dôvodu závažných procesných chýb.

10. Namietaná nezákonnosť nemohla byť podľa sťažovateľky *„konvalidovaná možnosťou podania návrhov na vykonanie dokazovania postupom podľa ustanovenia § 240 ods. 3 TP, nakoľko túto možnosť som mala ako obvinená zachovanú vždy, nielen v prípade, ak boli moje práva na obhajobu, prislúchajúce na fázu prípravného konania, porušené. Ak by malo byť moje právo na obhajobu zachované tým, že po podaní obžaloby mám právo podávať návrhy na vykonanie dokazovania podľa ustanovenia § 240 ods. 3 TP. a to aj s vedomím novej právnej kvalifikácie skutku, nemal by postup podľa ustanovenia § 234 ods. 2 TP žiadny význam. Keďže zo strany súdu (ani Okresného súdu Nitra a ani Krajského súdu v Nitre) nedošlo k odmietnutiu obžaloby a k jej vráteniu prokurátorovi, nastala tak situácia, kedy mi už nie je možné uskutočniť plný rozsah svojich obhajobných práv, čo samé o sebe predstavuje výrazný zásah do práva na obhajobu, a to aj bez ohľadu na následky, ktoré takéto porušenie prináša.“*

11. Sťažovateľka sa nestotožňuje ani so spôsobom a ani ako sa s jej námietkou o porušení práva na obhajobu vytýkaným postupom prokurátora vysporiadal krajský súd v napadnutom uznesení. Podľa jej názoru v čase podania obžaloby neexistovala žiadna výnimočná situácia, ktorá by nútila *„prokurátora k uchýleniu sa k takémuto výraznému a navyiac aj priznanému porušeniu môjho práva na obhajobu“*. Poukazuje na to, že krajský súd síce postup prokurátora označil ako *„nepochopiteľný“*, avšak nevysporiadal sa s tým, že jediným dôvodom na porušenie zákona zo strany prokuratúry *„bola časová tieseň na strane prokuratúry, ktorá však bola riešiteľná napr. podaním návrhu na predĺženie lehoty väzby“*.

12. Konajúce súdy oboch stupňov nemali podľa názoru sťažovateľky za daných okolností rozhodovať o jej ponechaní vo väzbe po podaní obžaloby, ale mali obžalobu odmietnuť, keďže *„podľa ustanovenia § 241 ods. 1 písm. f) TP, nie je nutné, aby došlo k závažnému porušeniu práva na obhajobu (i keď som toho presvedčenia, že v mojom prípade išlo o závažnú zásah do práva na obhajobu). Na odmietnutie obžaloby postupom podľa ustanovenia § 241 ods. 1 písm. f) TP sa vyžaduje zistenie závažných procesných chýb, pričom za takúto závažnú procesnú chybu sa považuje v zmysle zákona aj samotné porušenie práva na obhajobu, a to bez ohľadu na to, aký charakter má toto porušenie práva na obhajobu.“*.

13. Sťažovateľka sa nestotožňuje ani s tým názorom krajského súdu, že *„predmetné porušenie práva na obhajobu je možné odstrániť v následnom konaní pred súdom“*, keďže možnosť podať návrhy na vykonanie dokazovania v prípravnom konaní, a teda reagovať ešte v tejto fáze konania na zamýšľanú zmenu právnej kvalifikácie, jej *„bola nadobro odňatá“*.

14. Postupom súdov oboch stupňov, ako aj prokuratúry bola výrazne oklieštená možnosť sťažovateľky v plnom rozsahu sa brániť proti obvineniu zo spáchania trestného činu a zároveň tak bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivé súdne konanie, ktorého *„podstatu tvorí aj zásada kontradiktórnosti konania“*. Tá je podľa sťažovateľky tvorená okrem iného aj zásadou rovnosti strán, v zmysle ktorej má byť rovnosť strán zachovaná aj vo vzťahu k ich procesným právam. Práve táto rovnosť bola vo výraznej miere obmedzená v prospech prokurátora a v neprospech sťažovateľky, keďže prokurátor mal možnosť využívať svoje procesné práva v plnom rozsahu v prípravnom konaní a sťažovateľke toto umožnené nebolo.

15. Sťažovateľka napokon namieta aj skutočnosť, že v inom trestnom konaní vedenom proti nej v minulosti na okresnom súde pod sp. zn. 33 Tk 1/2016 boli z jej strany opakovane vznášané námietky zaujatosti, resp. návrhy *„na odňatie a prikázanie veci, pričom dňa 07.07.2016 bolo vydané uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Ndt/16/2016, ktorým bolo rozhodnuté, že sa podľa ustanovenia § 23 ods. 1 TP jej trestná vec vedená pod sp. zn. 33Tk/1/2016 odníma Okresnému súdu Nitra a prikazuje sa*

Okresnému súdu Banská Bystrica“. Sťažovateľkou v námietkach uvádzané skutočnosti sa mali týkať aj sudkyne krajského súdu JUDr. Zity Matyóovej, ktorá bola aj členkou senátu krajského súdu, ktorý vydal touto sťažnosťou napadnuté uznesenie. V nadväznosti na už uvedené uznesenie „*bolo následne vydané aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25.04.2017, sp. zn. 6 Ndt/5/2017, na základe ktorého došlo rovnakým postupom, ako je to uvedené vyššie, k odňatiu veci vedenej Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 21T/72/2013, v rámci ktorej som bola obžalovaná, inému súdu, a to Okresnému súdu Banská Bystrica. Je pritom potrebné uviesť, že vec, ktorá bola pôvodne vedená Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 21T/72/2013, bola pridelená JUDr. Vladimírovi Sopúchovi, ktorý je zákonným sudcom aj v rámci momentálne prebiehajúceho trestného konania vedeného Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 21T/20/2020.*“.

16. Sťažovateľka je presvedčená, že ak boli odňaté jej predchádzajúce trestné veci okresnému súdu a „*prikázané Okresnému súdu Banská Bystrica z dôvodov, že existujú konkrétne skutočnosti odôvodňujúce nezaujatosť a nestrannosť súdu, boli takéto dôvody dané aj v čase rozhodovania Okresného súdu Nitra pri vydaní uznesenia zo dňa 08.04.2020. sp. zn. 21T/20/2020 a následne aj pri vydaní napádaného uznesenia Krajského súdu v Nitre zo dňa 16.04.2020, sp. zn. 4Tos/28/2020*“.

17. V závere sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vo veci rozhodol týmto nálezom:

„I. Základné práva sťažovateľky na prístup k súdu a právo na prejednanie veci nestranným a nezávislým súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, porušené boli.

II. Ústavný súd zrušuje uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 16.04.2020, sp. zn. 4Tos/2H/2020 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

III. Sťažovateľke Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € (slovom desaťtisíc eur), ktoré je porušovateľ povinný uhradiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Relevantná právna úprava

18. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

19. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

20. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia niektoré zákony (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251.

21. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

22. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

23. Podľa § 34 zákona o ústavnom súde navrhovateľ musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, ak odsek 2 alebo § 35 neustanovuje inak (odsek 1).

Ak je navrhovateľ advokátom, nemusí byť v konaní zastúpený (odsek 2).

24. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

25. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

26. Podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V plnomocenstve sa musí výslovne uviesť, že navrhovateľ udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom.

27. Podľa § 123 zákona o ústavnom súde:

(1) Ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať

- a) označenie toho, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody,
- b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody,
- c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí,
- d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

28. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že uplatnenie jeho právomocí je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 39 ods. 3 a 4, § 43 a § 123 zákona o ústavnom súde). V tejto súvislosti už ústavný súd opakovane uviedol, že všeobecné náležitosti návrhu musí spĺňať každý návrh, a to tak náležitosti týkajúce sa formy návrhu, ako aj jeho obsahu. Ústavný súd je potom viazaný návrhom na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde). Osobitne to platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom (m. m. III. ÚS 334/09).

29. Ústavný súd sa musel zaoberať otázkou vymedzenia predmetu konania sťažovateľkou v návrhu rozhodnutia (petite) jej ústavnej sťažnosti. Sťažovateľka, zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, v bode I sťažnostného petitu žiada ústavný súd, aby nálezom vyslovil porušenie základných práv „*sťažovateľky na prístup k súdu a právo na prejednanie veci nestranným a nezávislým súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky*“, pričom však neuvádza, vo vzťahu ku ktorému konkrétnemu rozhodnutiu alebo postupu žiada porušenie označených základných práv a práv vysloviť. Napriek tomu, že ide o nedostatok ústavnej sťažnosti spočívajúci v neurčitosti petitu ústavný súd sťažovateľku na odstránenie tohto nedostatku nevyzýval, keďže z ďalšieho obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj z bodu II petitu bolo možné bez pochybností vyvodiť, že sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv a práva označených v sťažnosti uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tos 28/2020 zo 16. apríla 2020, ktorým krajský súd zamietol jej sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 21 T 20/2020 z 8. apríla 2020.

30. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

31. Zo sťažnostného petitu, z obsahu odôvodnenia ústavnej sťažnosti, ako aj z obsahu jej príloh ústavný súd zistil, že sťažovateľka namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením, ktorým krajský súd zamietol sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 21 T 20/2020 z 8. apríla 2020. Okresný súd v danom prípade označeným uznesením rozhodol o ponechaní sťažovateľky vo väzbe po podaní obžaloby, neprijal jej písomný sľub ani nenahradil jej väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka. Išlo teda o rozhodovanie všeobecných súdov o väzbe sťažovateľky, nie o rozhodovanie o samotnom trestnom obvinení.

32. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej týkajúcimi sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. Rozhodnutím o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (základné právo na súdnu a inú právnu ochranu, právo na spravodlivý proces), keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 17 ústavy, ako aj čl. 5 dohovoru (m. m. III. ÚS 622/2016).

33. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy namietaným uznesením krajského súdu, ústavný súd pripomína, že v súvislosti so vzťahom medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy týkajúcimi sa špecificky základného práva na osobnú slobodu ústavný súd vo svojej

judikatúre konštantne zdôrazňuje, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy (analogicky napr. III. ÚS 68/08, III. ÚS 383/09, III. ÚS 54/2017, I. ÚS 107/2019 a iné). Obdobne, vo vzťahu k sťažovateľkou namietanému porušeniu práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným uznesením krajského súdu ústavný súd poznamenáva, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení a ani konaniami o občianskych právach alebo záväzkoch, ako to vyžaduje citovaný článok dohovoru. Väzobným konaním podľa názoru ústavného súdu nemôže dôjsť k porušeniu práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru. Ústavný súd v tomto smere poukazuje aj na stabilnú rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej osobnú slobodu chráni čl. 5 dohovoru (napr. rozsudok ESLP de Wilde et al. v. Belgicko z 18. 6. 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71 – § 77 etc.).

34. Okrem skutočností uvedených v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia absencia vzájomnej príčinnej súvislosti vylučuje taktiež možnosť, aby namietaným uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na obhajobu. Uvedené základné právo garantované prostredníctvom čl. 50 ods. 3 ústavy nemohlo byť v konečnom dôsledku porušené namietaným uznesením krajského súdu. Všeobecný súd sa totiž pri rozhodovaní o väzbe nezameriava na hodnotenie viny obvineného, obhajoby obvineného, okolností jeho zatknutia alebo dôkazov spôsobom upraveným v § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Súd pri rozhodovaní o väzbe skúma iba to, či sú splnené materiálne a formálne podmienky väzby predstavujúce základné väzobné podmienky, ktorých existencia musí byť daná tak pri vzatí obvineného do väzby, ako aj pri celom jej ďalšom trvaní (napr. I. ÚS 124/2019, II. ÚS 24/2020, III. ÚS 714/2017). Z obsahu odôvodnenia ústavnej sťažnosti nevyplývali žiadne také argumenty sťažovateľky, ktoré by

svedčili o porušení jej práva na obhajobu v bezprostrednej súvislosti s rozhodovaním všeobecných súdov o ďalšom trvaní väzby, teda v súvislosti s hodnotením existencie materiálnych a formálnych podmienok väzby. Ústavný súd aj v judikatúre najvyššieho súdu (odkazovanej aj samotnou sťažovateľkou) zistil, že otázku kvalifikácie, resp. prekvalifikácie skutku vo vzťahu k obhajobným právam je možné vnímať ako súčasť práva na obhajobu, avšak otázkou porušenia tohto práva sa primárne zaoberajú konajúce súdy v rámci rozhodovania vo veci samej a následne môže byť riadne preskúmaná aj najvyšším súdom v režime dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (napr. sp. zn. 3 Tdo 25/2015, sp. zn. 6 Tdo 36/2016).

35. Na základe všetkého dosiaľ uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa a po dôkladnom oboznámení sa s jej dôvodmi, ktorými je ústavný súd podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný, dospel k záveru, že medzi namietaným uznesením krajského súdu a obsahom základných práv a práv, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rámci predbežného prerokovania v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

36. Uvedené závery je možné vzťahovať aj na tú časť sťažnostných námietok (časť II ústavnej sťažnosti), ktorými sťažovateľka namieta, že v jej prípade o väzbe rozhodovala ako členka senátu krajského súdu aj sudkyňa, vo vzťahu ku ktorej v inom, skoršom trestnom konaní úspešne uplatnila námietku vedúcu k prikázaniu trestnej veci inému okresnému súdu, z čoho sťažovateľka vyvodila záver o tom, že v jej prípade nerozhodoval nezávislý a nestranný súd. Nad rámec argumentov uvedených v bodoch 32 – 34 tohto rozhodnutia ústavný súd konštatuje, že z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh žiadnym spôsobom nevyplývalo, že by sťažovateľka v aktuálne vedenom a sťažnosťou namietanom trestnom konaní využila právne prostriedky dostupné jej podľa § 23 alebo § 31 Trestného poriadku, a teda že by namietala zaujatosť sudcov konajúcich súdov, resp. že by navrhla odňatie a prikázanie veci inému súdu z dôležitých dôvodov. Z uvedeného dôvodu by ústavný súd o tejto otázke rozhodovať nemohol ani v prípade, pokiaľ by sťažovateľka v petite sťažnosti

označila dotknuté články ústavy a dohovoru správne, keďže sťažnosť by bola v tomto rozsahu pre nevyčerpanie dostupných prostriedkov nápravy podaná predčasne, a teda neprípustná podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu